כתבות ב־3 רמות קריאה
רמה 3 · כיתות ה'–ו'

חלון קטן להיסטוריה

שם: כיתה: תאריך:

בול דואר נראה כמו פיסת נייר קטנה, אבל הוא בעצם מסמך היסטורי. כל מדינה בוחרת בקפידה מה יופיע על הבולים שלה, וכך היא מספרת לעולם מה חשוב לה: אנשים, מקומות, אירועים וערכים.

הבולים הראשונים של מדינת ישראל הם דוגמה מרתקת. הם יצאו לאור ב־16 במאי 1948, יומיים בלבד אחרי הכרזת העצמאות, ונשאו את הכיתוב "דאר עברי". השם "ישראל" לא הופיע עליהם, משום שהבולים הודפסו בחשאי בשבועות שלפני ההכרזה, עוד לפני שנקבע שמה של המדינה. אנשי הדואר ידעו שמדינה חדשה צריכה שירות דואר פעיל מן הרגע הראשון – גם כסמל לריבונות וגם כצורך מעשי – ולכן לא חיכו.

המעצב, אוטה וליש, בחר לצייר על הבולים מטבעות עבריים עתיקים מימי בית שני ומימי המרד הגדול ברומאים. הבחירה לא הייתה מקרית: המטבעות חיברו בין המדינה החדשה לבין עבר יהודי עצמאי בארץ, ושידרו מסר של המשכיות. גם ההדפסה עצמה סיפרה סיפור – בשל המלחמה והמחסור, היא נעשתה בתנאים קשים ובחומרים שהיו בהישג יד.

עם השנים הפכו הבולים הישראליים לחלון לתולדות המדינה. יש בולים לכבוד עולים ממדינות שונות, מדענים וממציאים, נופים, צמחים ובעלי חיים, חגים וימי זיכרון. היסטוריונים ובולאים משתמשים בבולים כמקור: הם שואלים מי הנפיק את הבול, מתי ולמה, מה הוא בחר להראות – ומה בחר שלא להראות.

כיום רוב התקשורת עוברת בהודעות ובדואר אלקטרוני, ומעט אנשים מדביקים בולים. ובכל זאת, הדואר ממשיך להנפיק בולים חדשים בכל שנה, ואספנים בעולם כולו ממשיכים לחפש את "דאר עברי" – הבולים שנולדו יחד עם המדינה.

שאלות

איתור מידע גלוי **1. מי עיצב את הבולים הראשונים של ישראל, ומה צייר עליהם?**

איתור מידע גלוי **2. מצאו בכתבה שתי סיבות לכך שהדואר לא חיכה עם הבולים עד שייקבע שם המדינה.**

הבנה ופרשנות **3. מה פירוש המשפט "בול דואר הוא בעצם מסמך היסטורי"? הסבירו בעזרת דוגמה מן הכתבה.**

הסקת מסקנות **4. הכתבה אומרת שהיסטוריונים שואלים גם "מה בחר שלא להראות". למה זו שאלה חשובה כשחוקרים מקור היסטורי?**

הערכה וביקורת **5. האם לדעתכם כדאי שהדואר ימשיך להנפיק בולים גם בעידן ההודעות? הציגו נימוק בעד ונימוק נגד, וכתבו את עמדתכם.**

שאלה פתוחה לכתיבה **6. בחרו אירוע או אדם מתולדות ישראל, ותכננו בול לכבודו: תארו את העיצוב ואת המסר, והסבירו כל בחירה.**